

УДК 378.011.3-051:37]:17.024.4

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2024.33.309950](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2024.33.309950)

МАРИНА ГРИНЬОВА

ORCID: 0000-0003-3912-9023

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ТЕТЯНА РОЖНОВА

ORCID: 0000-0002-3608-8943

ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ, м. Київ

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЗБАГАЧЕННЯ ДОСВІДУ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК

У статті розкрито сутність професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук; висвітлено особливості управління процесом збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів у закладах вищої освіти; окреслено методи управління процесом збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук. Представлено результати пілотного тестування здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

***Ключові слова:** вдосконалення, досвід, майбутній магістр, педагог, професійно-творча самореалізація, розвиток, технології, управління, формування*

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку вищої освіти актуалізується проблема підготовки майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук, що зумовлює необхідність формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти не лише комплексу знань і навичок у сфері педагогіки та освіти, але й уміння творчо мислити, генерувати нові ідеї та креативно втілювати їх у педагогічну діяльність. Процес підготовки майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук потребує виважених наукових підходів до управління процесом збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації здобувачів освіти.

Важливим завданням майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук до професійно-творчої самореалізації має бути створення умов для особистісного духовного зростання майбутніх викладачів і формування в них креативного підходу до педагогічної діяльності в умовах сучасного соціуму, що потребує комплексного та багаторівневого управлінського підходу. У процесі підготовки студента до професійно-творчої діяльності важливо закріплювати в його світогляді систему духовних цінностей, щоби майбутня самореалізація у сфер освіти його в соціальних ролях тісно перепліталася з духовністю. Тому збагачення досвіду майбутніх магістрів-педагогів стає ключовим чинником у цьому процесі.

Аналіз досліджень і публікацій з теми. Питання професійно-творчого саморозвитку та самореалізації майбутніх фахівців, у тому числі педагогічних працівників, а також окремі аспекти управління цим процесом вивчали багато українських та зарубіжних учених. Серед вітчизняних дослідників – І. Драч (розвиток творчих здібностей студентів – важлива складова підготовки майбутніх фахівців) (Драч, 2000); О. Остапчук (професійний саморозвиток і самопроектування в системі педагогічної освіти) (Остапчук, 2007); Г. Полоз (педагогічні умови професійного саморозвитку) (Полоз, 2011); С. Сисоєва (основи педагогічної творчості) (Сисоєва, 2006); А. Харківська (теоретичні та методичні засади управління інноваційним розвитком вищого навчального педагогічного закладу) (Харківська, 2012) та ін.

Серед зарубіжних науковців можна виокремити таких, як Д. Сімонтон (Творчість: когнітивні, особистісні, розвивальні та соціальні аспекти) (Simonton, 2000), С. Тейлор (різні підходи та визначення творчості та її природа по відношенню до особистості) (Taylor, Sternberg, Tardif, 1988), Е. Торренс (навчання творчих та обдарованих учнів) (Torrance, 1986) та інші.

Мета статті – розкрити сутність професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук; висвітлити особливості управління процесом збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів у закладах вищої освіти; окреслити методи управління

процесом збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук.

Виклад основного матеріалу. Головним завданням вищої школи стає розвиток самотворчих якостей особи, здатності сприймати і переробляти нові наукові ідеї, аналізувати і застосовувати їх в умовах самостійної професійної діяльності (Кремень, (Ред.), 2008, с. 321).

Професійно-творча самореалізація майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук – цілеспрямований процес розвитку творчої особистості, спрямований на формування необхідних компетенцій та якостей для креативного підходу до успішного здійснення педагогічної діяльності й безперервного саморозвитку в ній.

У цьому контексті професійний саморозвиток розуміється як динамічний і безперервний процес самозміни особистості в позиції суб'єкта навчальної діяльності, що пов'язано з реалізацією внутрішньої потреби у самовдосконаленні, самотворенні та якісній професійній підготовці (7. Полоз, Г. М. (2011). [7].

Професійний саморозвиток є невід'ємним складником особистісного саморозвитку. Він здійснюється за допомогою механізмів самопізнання, самоорганізації, самоосвіти, самооцінки, саморегуляції як прагнення до самоактуалізації на основі розвитку професійного мислення, реалізації творчого потенціалу, різноманітних форм дослідницької діяльності та способів інтенсифікації цього процесу [2, с. 802].

Збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук – це комплексне та багатогранне завдання, що потребує системного підходу та постійної підтримки з боку викладачів, наукових керівників та адміністрації закладів вищої освіти. Реалізація цих завдань сприятиме підготовці висококваліфікованих педагогів, які зможуть творчо й ефективно вирішувати завдання сучасної освіти.

Якість вищої освіти, за словами С. Ніколаєнка, визначається не стільки затратними кредитами, які чомусь вимірюють переважно кількістю годин, скільки рівнем професійного розвитку майбутнього фахівця, його професійної культури і громадянською позицією, яку він займає в житті (Ніколаєнка, 2005, с. 24).

В умовах інформаційного протистояння в усіх сферах суспільних відносин загострюється необхідність володіння мистецтвом діалогічного спілкування, оскільки діалог є основою людського взаєморозуміння, а його роль в освіті постійно зростає, адже в умовах правової держави особливого значення набуває вміння вести конструктивний діалог, який допомагає демократичному розв'язанню проблем, уникненню протистояння і протидії сил. Завдання викладача ЗВО – допомогти студентам зрозуміти, що мета діалогу – знайти правильне й оптимальне вирішення проблеми, зіставити різні погляди, ідеї, думки, підходи тощо. Студент, який уміє відстоювати свої погляди, перемагати в дискусіях, здатний до максимальної творчої самореалізації, тобто вже навчився конкурувати в освітньому просторі, буде конкурентоспроможним і у професійному оточенні, зокрема педагогічному.

На думку О. Остапчук, основою професійного саморозвитку є особистісний саморозвиток, спрямований на становлення творчої індивідуальності майбутнього фахівця. Саморозвиток – прагнення людини до прояву, усвідомлення й удосконалення своїх особистісних якостей. Умовою саморозвитку є вільний вибір. При цьому він розглядається як вибір і освоєння суб'єктом тих чи інших інновацій. Кожна ситуація вибору породжує безліч варіантів рішення, опосередкованих певним орієнтаційним полем, відповідальність за дії в якому несе сам суб'єкт. Засобами професійного саморозвитку можуть бути самовиховання, самоосвіта й самовдосконалення у поєднанні з практичною професійною діяльністю (Остапчук, 2007, с. 14).

Майбутній магістр освітніх, педагогічних наук повинен бути творчою особистістю. На думку С. Сисоевої, «творча особистість із високим ступенем розвиненості мотивів, характерологічних особливостей і творчих умінь, що сприяють успішній творчій педагогічній діяльності, яка внаслідок спеціальної професійної підготовки та постійного самовдосконалення набуває знань, умінь і навичок педагогічної праці, оволодіває уміннями формування творчої особистості учня у навчально-виховному процесі» (Сисоева, 2006, с. 96).

Як зауважує О. Молчанюк, сучасна діяльність педагога має бути різноманітною, варіативною, такою, що враховує потреби й можливості студента; гнучкою, адаптивною, здатною реагувати на зміни в освітньому просторі; неповторною, особливою, творчою за характером, спрямованою на самореалізацію та саморозвиток особистості (Молчанюк, 2005).

Активізації професійно-творчої самореалізації майбутнього магістра освітніх, педагогічних наук, звичайно, сприяють і творчі зустрічі з відомими педагогами, з викладачами-новаторами. У процесі таких зустрічей здобувачі освіти мають можливість поспілкуватися з науковцями та практиками, поставити їм запитання й під час творчої дискусії спільно знайти відповіді на них, отримати досвід ведення діалогу, запитати поради щодо майбутньої педагогічної діяльності та професійно-творчого саморозвитку.

Самореалізація майбутнього магістра освітніх, педагогічних наук, на наш погляд, нерозривно пов'язана з процесом самотворення його особистості, що передбачає розвиток творчих установок і створює відповідні умови для вироблення активної соціальної позиції, професійної готовності до творчого виконання професійних функцій і соціальних ролей. Для успішності процесу самотворення педагога-майстра необхідно створити організаційно-педагогічні умови, що передбачають соціально-професійну спрямованість освітнього процесу, пошук таких форм і методів навчання, які спрямовані на саморозвиток і самовизначення особистості, створення психологічно сприятливого клімату й ситуації успіху в межах комфортного освітнього педагогічного середовища.

У контексті проблеми управління досвідом збагачення професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук вдосконалюються їхні уявлення про педагогічний професіоналізм. Під час тестування, що проводилося засобом Google форми серед магістрантів перших курсів ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (спеціальність «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка», м. Київ) та Класичного приватного університету (спеціальність «Педагогіка вищої школи», м. Запоріжжя) виявилися дещо різні підходи у кожного здобувача другого (магістерського) рівня до розуміння складників професіоналізму педагога, необхідних для його професійно-творчої самореалізації (табл. 1).

Таблиця 1

Показники уявлень майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук про складників професіоналізму педагога, необхідних для його професійно-творчої самореалізації

Складники педагогічного професіоналізму	Показники, %
Професійні знання (ПЗн)	25,5%
Відповідальність (В)	10,3%
Чесність (Ч)	10,5%
Професійна свідомість (ПС)	5,3%
Творче мислення (ТМ)	3%
Креативність (Кр)	5,2%
Технологічні професійні вміння та навички (ТПВН)	22,5%
Конкурентоспроможність (К)	5,0%
Професійна мобільність (ПМ)	5,2%
Комунікабельність (Км)	7,5%

Як засвідчили численні опитування здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, сучасний рівень розвитку освітнього процесу в ЗВО під впливом новітніх інформаційних та інструментальних технологій здебільшого забезпечує формування і розвиток творчої особистості майбутнього магістра педагога, проте було виявлено певні чинники, що стримують цей процес, зокрема: неефективність педагогічного менеджменту в контексті процесу збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук у деяких закладах вищої освіти; відсутність методичних рекомендацій щодо управління професійно-творчим саморозвитком і самореалізацією здобувачів освіти в документах про вищу школу в Україні; відсутність у теорії та практиці професійної освіти оновлених методичних рекомендацій щодо створення педагогічних умов, пошуку шляхів та способів збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук з застосуванням інноваційних освітніх технологій.

Так, наприклад, на початку формувального експерименту під час запропонованого методичного семінару «Професійна інноватика педагога» здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти було запропоновано: окреслити образ сучасного викладача ЗВО, вчителя, вихователя ЗДО; знайти шляхи вирішення педагогічних ситуацій, розв'язання яких вимагало творчого підходу й нестандартного погляду на конкретні моменти, окремі деталі запобігання виникненню конфліктів в освітньому просторі в контексті певної проблеми тощо. У виступах були висловлені різні погляди, думки, позиції майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук.

На думку І. Драч, з метою підвищення ефективності управління процесом збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук необхідно сприяти розвитку творчих здібностей, уяви, пам'яті, нестандартного мислення, фантазії, інтуїції здобувачів

освіти та їхніх характерологічних особливостей (активності, ініціативності, впевненості, наполегливості, працездатності, комунікативності, самостійності тощо) (Драч, 2000).

Як наголошує дослідниця, необхідно сприяти розвитку творчих здібностей (уяви, пам'яті, нестандартного мислення, фантазії, інтуїції) та характерологічних особливостей (активності, ініціативності, впевненості, наполегливості, працездатності, комунікативності, самостійності тощо) студентів [там само].

З урахуванням того, що здатність сприймати зміни і творити їх – це найважливіша характеристика способу життя людини в XXI ст. (Кремень, 2003), нами було запропоновано майбутнім магістрам-педагогам ряд завдань на перевірку вміння оперативно вирішувати творчо-професійні проблеми.

Сучасний педагог повинен володіти вмінням бачити проблеми й оперативно їх вирішувати. З цією метою в освітньому процесі використовуються ситуаційні вправи, що дає змогу конструювати педагогічну ситуацію, близьку до реальної, та спонукає здобувачів освіти до пошуку засобів і шляхів її вирішення.

До тестування було залучено майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук семи вітчизняних університетів та двох зарубіжних закладів вищої освіти. Загальна кількість опитаних здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти: першого курсу – 427 осіб, другого курсу 412 осіб. Результати тестування наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Кількісні показники вміння майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук оперативно вирішувати творчо-професійні проблеми

Рівень вирішення творчо-професійних проблем	1-й курс магістратури		2-й курс магістратури	
	Кількість осіб	%	Кількість осіб	%
Креативний	49	11,5 %	162	39,3 %
Високий	149	34,9 %	167	40,5 %
Середній	171	40,0 %	74	18,0 %
Низький	58	13,6 %	9	2,2 %

Серед основних напрямків збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук можна виокремити:

- науково-дослідницьку роботу (участь у наукових проектах під керівництвом досвідчених науковців; проведення власних досліджень у сфері педагогіки та освіти; публікацію результатів досліджень у наукових журналах та збірниках; участь у науково-практичних конференціях з метою апробації результатів своїх досліджень тощо);

- стажування (проходження стажувань у провідних освітніх закладах та науково-дослідницьких інститутах);

- участь у майстер-класах та тренінгах з питань педагогіки та освіти;

- вивчення передового досвіду роботи зарубіжних освітніх систем;

- самостійну роботу (вивчення наукової літератури з питань педагогіки та освіти, виконання курсових та магістерських робіт, підготовка методичних розробок та навчальних матеріалів тощо).

З метою забезпечення ефективного управління процесом збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук необхідним є створення сприятливих умов для науково-дослідницької роботи, залучення до науково-дослідницької роботи досвідчених науковців, організація наукових гуртків та лабораторій, налагодження співпраці з провідними освітніми закладами та науково-дослідницькими інститутами, надання допомоги у підготовці доповідей і тез доповідей, заохочення до участі у студентських конкурсах та олімпіадах, в тому числі Всеукраїнських та міжнародних конкурсах наукових робіт; участь у педагогічних олімпіадах і конкурсах професійної майстерності; публікації результатів досліджень у наукових журналах та збірниках, надання консультацій і методичної допомоги, зокрема в підготовці курсових та

магістерських робіт; співпраця з іноземними колегами та обмін досвідом та знаннями з педагогами з інших країн; залучення до участі в міжнародних програмах та проектах тощо.

Серед ефективних методів та форм роботи збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук можна назвати такі, як: проектно-орієнтоване навчання; проблемне навчання; кейс-метод; тренінги; майстер-класи, що стимулюють творчу активність, самостійність та критичне мислення майбутніх педагогів; науково-дослідницьку роботу, що сприяє творчому розвитку дослідницьких компетенцій та вміння генерувати нові ідеї; педагогічна практика, проходження якої в різних типах закладів освіти дає можливість майбутнім педагогам випробувати себе в реальних умовах роботи та отримати практичний досвід; психологічні тренінги, під час яких відбувається розвиток особистісних якостей, необхідних для успішної педагогічної діяльності (комунікабельність, емпатія, стресостійкість тощо).

Надзвичайно позитивно на збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук впливає використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема створення здобувачами освіти власних мультимедійних презентацій, розробка веб-сайтів та блогів, використання онлайн-ресурсів для навчання та професійно-творчого саморозвитку. Також у цьому сенсі дієвою та результативною є участь майбутніх магістрів-педагогів у творчих гуртках та об'єднаннях, що зумовлює підвищення рівня їхньої зацікавленості у професійному зростанні, обміні досвідом, співпраці з колегами, реалізації творчих проектів.

Ефективним є впровадження особистісно-орієнтованих методів збагачення досвіду професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук – таких, як самоаналіз та самооцінка (усвідомлення своїх сильних та слабких сторін, визначення цілей та напрямків саморозвитку), ведення щоденника: фіксування своїх думок, ідей, досягнень, проблем, що сприяє кращому самопізнанню та самовдосконаленню.

Цінним також завжди було і залишається науково-педагогічне наставництво (отримання підтримки та порад від досвідчених науковців, викладачів, педагогів, які можуть допомогти у вирішенні проблем та надати цінні рекомендації).

Важливо використовувати комплексний підхід, який поєднує різні методи та форми роботи, створюючи сприятливі умови для професійно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, управління процесом збагачення досвіду педагогічно-творчої самореалізації майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук у процесі професійної підготовки – одне з завдань вищої освіти в галузі педагогіки. Це – складний і багатогранний процес, який потребує системного підходу та використання різноманітних методів та форм роботи. Перспективою майбутніх досліджень може стати розроблення методичних рекомендацій, спецкурсів, присвячених управлінню процесом професійно-творчої самореалізації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти в галузі педагогіки.

Список використаних джерел

- Драч, І. І. (2000). Розвиток творчих здібностей студентів – важлива складова підготовки майбутніх фахівців. В кн. *Нові технології навчання: наук.-метод. зб.* (Вип. 28, с. 83-90). Київ.
- Кремень, В. Г. (Ред.). (2008). *Енциклопедія освіти*. Київ: Юрінком інтер.
- Кремень, В. (2003). *Освіта і наука України: шляхи модернізації: факти, роздуми, перспективи*. Київ: Грамота.
- Молчанюк, О. В. (2005). *Проектування засобів оптимізації процесу навчання з природничих дисциплін у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації*. (Дис. канд. пед. наук). Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків.
- Ніколаєнко, С. М. (2005). *Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку суспільства*. Київ: Знання.
- Остапчук, О. (2007). Професійний саморозвиток і самопроектування в системі педагогічної освіти. *Шлях освіти*, 4, 13-18.
- Полоз, Г. М. (2011). *Педагогічні умови професійного саморозвитку курсантів-пілотів в процесі вивчення авіаційної психології*. (Дис. канд. пед. наук). Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Черкаси.
- Сисоєва, С. О. (2006). *Основи педагогічної творчості: підручник*. Київ: Міленіум.
- Харківська, А. А. (2012). *Теоретичні та методичні засади управління інноваційним розвитком вищого навчального педагогічного закладу*. (Дис. д-ра пед. наук). Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Луганськ.
- Simonton, D. K. (2000). Creativity: Cognitive, personal, developmental and social aspects. *American Psychologist*, 55, 1, 151-158.

- Taylor, C. W., Sternberg, R., & Tardif, T. (1988). *Various approaches to and definitions of creativity. The nature of creativity*. New York: Cambridge University Press.
- Torrance, E. P. (1986). Teaching Creative and Gifted Learners. In M. C. Wittrock (Ed.), *Handbook of Research on Teaching* (pp. 630-647). New York: Macmillan Press.

References

- Drach, I. I. (2000). Rozvytok tvorchykh zdibnostei studentiv – vazhlyva skladova pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv [The development of students' creative abilities is an important component of training future specialists]. In *Novi tekhnologii navchannia [New learning technologies]: nauk-metod. zb.* (Is. 28, pp. 83-90). Kyiv [in Ukrainian].
- Kharkivska, A. A. (2012). Teoretychni ta metodychni zasady upravlinnia innovatsiinym rozvytkom vyshchoho navchalnoho pedahohichnoho zakladu [Theoretical and methodical principles of management of innovative development of a higher educational and pedagogical institution]. (PhD diss.). Derzhavnyi zaklad «Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka». Luhansk [in Ukrainian].
- Kremen, V. H. (Ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]*. Kyiv: Yurinkom inter [in Ukrainian].
- Kremen, V. (2003). *Osvita i nauka Ukrainy: shliakhy modernizatsii: fakty, rozdumy, perspektyvy [Education and science of Ukraine: ways of modernization: facts, reflections, perspectives]*. Kyiv: Hramota [in Ukrainian].
- Molchaniuk, O. V. (2005). *Proektuvannia zasobiv optymizatsii protsesu navchannia z pryrodnychyykh dystsyplin u vyshchyykh navchalnykh zakladakh I-II rivniv akredytatsii [Designing means of optimizing the learning process in natural sciences in higher educational institutions of the I-II levels of accreditation]*. (PhD diss.). Kharkiv. nats. ped. un-t imeni H. S. Skovorody. Kharkiv [in Ukrainian].
- Nikolaienko, S. M. (2005). *Vyshcha osvita – dzherelo sotsialno-ekonomichnoho i kulturnoho rozvytku suspilstva [Higher education is a source of socio-economic and cultural development of society]*. Kyiv: Znanye [in Ukrainian].
- Ostapchuk, O. (2007). Profesiinyi samorozvytok i samoproektuvannia v systemi pedahohichnoi osvity [Professional self-development and self-design in the pedagogical education system]. *Shliakh osvity [The way of education]*, 4, 13-18 [in Ukrainian].
- Poloz, H. M. (2011). *Pedahohichni umovy profesiinoho samorozvytku kursantiv-pilotiv v protsesi vyvchennia aviatsiinoi psykholohii [Pedagogical conditions of professional self-development of cadet pilots in the process of studying aviation psychology]*. (PhD diss.). Cherkas. nats. un-t im. B. Khmelnytskoho. Cherkasy [in Ukrainian].
- Sysoieva, S. O. (2006). *Osnovy pedahohichnoi tvorchosti [Basics of pedagogical creativity]: pidruchnyk*. Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
- Simonton, D. K. (2000). Creativity: Cognitive, personal, developmental and social aspects. *American Psychologist*, 55, 1, 151-158.
- Taylor, C. W., Sternberg, R., & Tardif, T. (1988). *Various approaches to and definitions of creativity. The nature of creativity*. New York: Cambridge University Press.
- Torrance, E. P. (1986). Teaching Creative and Gifted Learners. In M. C. Wittrock (Ed.), *Handbook of Research on Teaching* (pp. 630-647). New York: Macmillan Press.

GRYNOVA M.

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

ROZHNOVA T.

University of Education Management, Ukraine

MANAGEMENT OF THE PROCESS OF EXPERIENCE ENRICHMENT PROFESSIONAL-CREATIVE SELF-FULFILLMENT OF FUTURE MASTERS OF EDUCATION AND PEDAGOGICAL SCIENCES

The article reveals the essence of professional and creative self-realization of future masters of educational and pedagogical sciences; the peculiarities of managing the process of enriching the experience of professional and creative self-realization of future masters in higher education institutions are highlighted; methods of managing the process of enriching the experience of professional and creative self-realization of future masters of educational and pedagogical sciences are outlined. The results of the pilot testing of applicants of the second (master's) level of higher education in the specialty 011 Educational, pedagogical sciences are presented. It is noted that an important task of future masters of educational and pedagogical sciences for professional and creative self-realization should be the creation of conditions for the personal spiritual growth of future teachers and the formation in them of a creative approach to pedagogical activity in the conditions of modern society. It is emphasized that the professional and creative self-realization of future masters of educational and pedagogical sciences is a purposeful process of creative personality development aimed at forming the necessary competencies and qualities for a creative approach to the successful implementation of pedagogical activities and continuous self-development in it.

The methods and forms of work of enriching the experience of professional and creative self-realization of future masters of educational and pedagogical sciences are outlined. They can be called: project-oriented learning; problem-based learning; case method; trainings; master classes; pedagogical practice; psychological trainings, etc. It is noted that the enrichment of the experience of professional and creative self-realization of future masters of educational and pedagogical sciences is positively influenced by the use of information and communication technologies, in particular, the creation by students of education of their own multimedia presentations, the development of websites and blogs, the use of online resources for training and professional and creative self-development. The participation of future master teachers in creative circles and associations is effective and effective, which leads to an increase in their level of interest in professional growth, exchange of experience, cooperation with colleagues, and implementation of creative projects. It is effective to implement personally-oriented methods of enriching the experience of professional and creative self-realization of future masters of educational and pedagogical sciences - such as self-analysis and self-assessment (awareness of one's strengths and weaknesses, determination of goals and directions of self-development), keeping a diary: recording one's thoughts, ideas, achievements, problems, which contributes to better self-knowledge and self-improvement.

Key words: *improvement, experience, future master's degree, teacher, professional and creative self-realization, development, technologies, management, formation*

Стаття надійшла до редакції 22.04.2024 р.

УДК 378.011.3-051:377

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2024.33.309951](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2024.33.309951)

ЛАРИСА ГРИЦЕНКО

ORCID: 0000-0003-4754-4593

ПАВЛО КУЗЬМЕНКО

ORCID: 0000-0003-2492-9087

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ЛЮДМИЛА ЧИСТЯКОВА

ORCID: 0000-0002-9076-2484

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТУВАЛЬНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто технологічний підхід до формування проєктувальних умінь майбутніх педагогів професійно-практичного навчання в закладах професійно-технічної освіти. Охарактеризовано поняття «проєктувальні уміння» та їх значення у сучасному освітньому контексті. Детально розглянуто компоненти формування проєктувальних умінь для педагогів професійно-практичного навчання. Проаналізовано сучасні підходи до формування проєктувальних умінь, зокрема методики та програми, спрямовані на їх розвиток у майбутніх педагогів. Особлива увага приділена технологічному підходу до формування проєктувальних умінь, який включає в себе використання сучасних технологій у навчальному процесі. Досліджено роль технологічного підходу у забезпеченні ефективного формування проєктувальних умінь педагогів професійно-практичного навчання. Результати аналізу показують, що впровадження технологічного підходу сприяє покращенню якості навчання та підготовки майбутніх педагогів.

Ключові слова: *технологічний підхід, проєктувальні уміння, педагоги професійно-практичного навчання, професійно-технічна освіта*

Постановка проблеми. Формування проєктувальних умінь у педагогів професійно-практичного навчання є надзвичайно важливим аспектом їхньої професійної підготовки. Основними завданнями, що стоять перед викладачами професійно-практичного навчання, є надання здобувачам необхідних знань, формування навичок та розвиток їх компетенцій для успішної роботи у сучасному професійному середовищі. Важливим є розвиток проєктувальних умінь, які включають в себе такі компоненти, як аналіз потреб, розробка концепцій, планування та організація проєктів, виконання проєктів, а також